

CÂTEVA INSIGNE ȘI MEDALII VASLUIENE DIN COLECȚIILE MUZEULUI NAȚIONAL DE ISTORIE

Katiușa Pârvan

Cabinetul Numismatic al Muzeului Național de Istorie a României păstrează câteva medalii și insigne vasluiene, bătute la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX¹. Toate fac parte din Colecția de medalii a Băncii Naționale, transferată la Muzeul Național de la vechiul Cabinet Numismatic al Bibliotecii Academiei Române. Le vom prezenta, dorind ca prin intermediul lor să reliefăm procesul de întemeiere a asociațiilor profesionale românești, proces intensificat în România în mod deosebit după obținerea independenței în urma războiului din 1877-1878.

1. Insignă ovală, Societatea "Meseriașul" din orașul Bârlad, 1888.

În cunună de măslin și stejar, medalion oval, perforat, având între două cercuri liniare legendă semicirculară: SOCIETATEA MESERIAȘUL URBEA. BÂRLAD; în partea de jos, perpendicular pe cercurile liniare și cunună, IUN 1888. Central, scut având în mijloc două mâini care se strâng, deasupra lor echer și compas, iar dedesubt, FILANTROPIE; în partea de sus a cununei, între cele două ramuri, vultur cu aripi desfăcute.

Metal comun, 39 x 50 mm, inv. PV 2972 (Col. BNR ex CNBAR); lipsă acul.

2. Medalie comemorativă cu toartă, Sărbătorirea a 25 ani de la înființarea Societății meseriașilor și comercianților români din Bârlad, 2 iunie 1888-1913.

1913.

AV între 2 cercuri liniare "SOC. MESERIAȘILOR ȘI COMERCIANȚILOR" BÂRLAD. Central, două mâini care se strâng.

RV Legendă circulară "SERBĂTORIREA ACTIVITĂȚII SOCIETĂȚEI" 1888-1913; Central, într-o cunună de laur, XXV; în exergă, 2 IUNIE/1888-1913.

Bronz argintat, 33 mm, inv. PV. 711 (Col. BNR ex CNBAR).

3. Insignă ovală. Societatea de ajutor mutual "Sprijinul" din Bârlad.

1910.

În cunună de laur și stejar, medalion oval; pe margine, între 2 cercuri liniare, legendă circulară: SOC. DE AJUTOR MUTUAL SPRIJINUL BÂRLAD; în partea de jos, perpendicular pe cercurile liniare și cunună, 1910. Central, scut cu două mâni care se strâng; deasupra lor, semicircular, SPRIJINUL. Deasupra cununei, între ramuri, vultur cu aripile desfăcute.

Metal comun, 34 x 42 mm, inv. PV 2853 (Col. BNR ex CNBAR).

4. Insignă ovală. Cercul vânătorilor din Bârlad.

<cca. 1930>.

Legendă semicirculară într-un cerc emailat verde: CERCUL VÂNĂTORILOR; în exergă: "BÂRLAD". Central, medalion din metal alb înfățișând un câine de vânătoare călcând pe vreascuri, cu o rață sălbatică în bot.

Metal comun și email, 32 x 38 mm, inv. PV. 3082 (Col. BNR ex CNBAR).

5. Insignă. În amintirea fondării Societății "Valea Racovei" a meseriașilor și comercianților români din Vaslui la 1 iunie 1897.

1897.

În câmp, cunună de măslin și stejar ce încadrează 2 cercuri liniare ce mărginesc legenda circulară: "SOCIETATEA MESERIAȘILOR ȘI COMERCIANȚILOR ROMÂNI, VASLUI"; la mijloc, 2 mâni care se strâng; deasupra lor, VALEA RACOVEI; dedesubt, 1 IUNIE 1897.

Metal comun, 50 mm, inv. PV. 2813 (Col. BNR ex CNBAR).

6. Medalie comemorativă, Aniversarea a 10 ani de la fondarea Societății "Valea Racovei" a meseriașilor și comercianților români din Vaslui la 1 iunie 1897 și inaugurarea sediului societății la 11 iunie 1907

1907

AV Legendă circulară: "A 10^a ANIVERSARE A FOND. SOCIETĂȚEI VALEA RACOVEI DIN VASLUI" Central, în cerc liniar, simbolul societății (echer, compas, caduceu); deasupra, 1 IUNIE 1897, dedesubt 1 IUNIE 1907

RV Legendă circulară: "ÎN AMINTIREA INAUGURĂRII SEDIULUI SOCIETĂȚEI 11 IUNIE 1907" Central, cunună de laur și stejar, înconjurând două mâni care se strâng.

Bronz, 33 mm, inv. PV. 1055 (Col. BNR ex CNBAR).

7. Insignă de membru al Societății vânătorilor vasluieni.

<sfârșit de sec. XIX>.

În cunună de stejar, medalion având în câmp un trofeu (cap de mistreț, pușcă și sabie cu teacă, încrucisate). Legendă circulară între 2 cercuri liniare: SOCIETATEA VÂNĂTORILOR VASLUIENI; în exergă, perpendicular, MEMBRU, în partea de sus a cununii, între ramuri, monograma societății.

Metal comun, 39 x 52 mm, inv. PV 3076 (Col. BNR ex CNBAR).

Medaliile și insignele prezentate nu ridică probleme deosebite. Ele exemplifică practica emiterii unor astfel de piese cu caracter comemorativ, bătute pentru a păstra în memoria metalului unele momente importante pentru comunitățile respective, cum au fost - și încă sunt - fondările asociațiilor de orice fel.

Nu s-a respectat o cronologie strictă a anilor de emiterie a pieselor, ci au fost așezate alături insignele și medaliile care au comemorat același eveniment. Astfel, se poate observa mai ușor că inaugurarea societăților a fost însoțită de emiteria de insigne de membru, iar comemorarea jubileelor, de medalii, care au păstrat elementele reprezentative și simbolurile inițiale.

Anumite elemente ce apar pe medaliile și insignele prezentate (stea în 8 și 6 colțuri, echer - compas - caduceu, mâinile împreunate), pot fi o dovadă a faptului că societățile respective ("Sprijinul" "Valea Racovei" "Meseriașul"), au fost societăți masonice, ca de altfel multe altele din România în a doua jumătate a secolului XIX. În ceea ce privește Societatea vânătorilor din Vaslui, pentru care s-a bătut o insignă de către același gravor ca în cazul celorlalte, nu o considerăm neapărat masonică, în ciuda elementelor reprezentative asemănătoare folosite.

Între piesele prezentate, toate nesemnate, există asemănări ce ne determină să presupunem același autor pentru cele două medalii și un altul, poate diferit, pentru insigne. Excepție face ultima insignă (nr.7), cea pentru Cercul vânătorilor din Bârlad, bătută probabil mai târziu, spre mijlocul secolului XX, o posibilă creație a Casei Huguenin din Le Lócle, Elveția².

Referitor la cele două medalii, ele au cu siguranță același autor. Relieful puțin adânc, forma plată a lterelor, sunt specifice stilului gravorului bucureștean Radivon³. Fiind vorba însă de medalii bătute pentru societăți din Moldova, unde au funcționat în această epocă mai mulți editori de medalii bine cunoscuți, ce au emis pentru numeroși particulari, nu excludem posibilitatea ca autorii pieselor de față să fie mai degrabă moldoveni, fie din Iași (Firma Fraților Șaraga prin Librăriile "Moldova" și "Autorii României" sau "Stabilimentul de litografie și gravură în metal"⁴ atelierul lui N. Stenberg), fie din Bârlad (Librăria Petroff). Toți gravorii din Moldova menționați au lucrat medalii pentru comemorarea

inaugurării statuii lui Vasile Alecsandri la Iași, în 1905⁵, medalii asemănătoare, ca diametru și stil, cu cele prezentate de noi mai sus. De aceea considerăm ca autor al medaliei prezentate de noi una din firmele din Moldova menționate.

În ceea ce privește insignele, nu ne putem pronunța cu privire la autorul lor, care poate fi tot unul din cei de mai sus. Se cunosc multe piese de acest fel, dedicate unor societăți similare din diferite zone ale țării⁶. Este posibil să fi existat un atelier specializat pe producerea unor astfel de piese, poate moldovean, poate bucureștean, cu sucursale în diferite localități.

Prezentarea acestor insigne și medalii vasluiene este un început pentru acțiunea de publicare sistematică a unor piese asemănătoare, bătute pentru diferite societăți din țară.

NOTE

1. Piese de față constituie un fragment din comunicarea prezentată în mai 1994 la Sesiunea de comunicări a Muzeului Județean "Ștefan cel Mare" din Vaslui.
2. Statul român, ca de altfel și mulți particulari, a colaborat cu această firmă renumită de medalii, unde s-au bătut monede, medalii și decorații. Faptul că se cunosc mai multe medalii premiu pentru concursuri canine, cu reprezentări asemănătoare celei ce apare pe insigna noastră, ne-a determinat să atribuim această insignă (sau doar modelul) firmei Huguenin. Vezi Constanța Știrbu, Katiușa Pârvan, *Acta Moldaviae Meridionalis*, XII-XIV, 1990-1992, Muzeul județean "Ștefan cel Mare", Vaslui, pp. 419-426.
3. Ravidon a avut atelier pe B-dul Elisabeta nr.9 bis; a lucrat împreună cu Carapati - și el bucureștean, cu atelierul pe Calea Victoriei nr. 12, sau singur. Se observă asemănări de stil cu realizările ambilor gravori, printre care multe medalii, oficiale sau populare; DĠASB, fond C. Butculescu, nr.82, p. 2 și idem, nr.145, p. 16.
4. Anghel Popa, *A.I.I.A. Iași*, XXV, 1988, 2, pp. 222-223.
5. Ibidem.
6. S-au bătut astfel de piese pentru societăți din Focșani, Brăila, Ploiești, Giurgiu, Craiova ș.a., piese ce urmează a fi publicate.

**QUELQUES INSIGNES ET MÉDAILLES DU
DÉPARTEMENT DE VASLUI DETENUES
PAR LE MUSÉE NATIONAL D'HISTOIRE**

Résumé

L'auteur présente des insignes et des médailles des quelques sociétés des artisans et des constructeurs du département de Vaslui:

1. L'insigne de la fondation de La Société "L'artisan" de la ville de Bârlad en juin 1888.

2. La médaille de la commémoration de 25 années de la fondation de La Société des artisans et des commerçants roumains de Bârlad, 2 juin 1888-1913.

3. L'insigne de la Société de l'aide mutuel "Le soutien" de Bârlad, 1910.

4. L'insigne du cercle des chasseurs de Bârlad, <1930>.

5. L'insigne de la fondation de la Société des artisans et des commerçants roumains de Vaslui, Société "La Vallée de Racova" 1 juin 1897.

6. La médaille de L'Anniversaire de 10 ans de la fondation de la Société "La Vallée de Racova" et de l'inauguration de l'édifice de cette société, 11 juin 1907.

7 L'insigne de membre de La Société des chasseur de Vaslui, fin du XIX-è siècle.

Les pièces, pas signées, sont travaillées par le même graveur, peut être de Moldavie (de Iași Les Frères Saraga par Les Librairies "Les Auteurs de Roumanie" et "Moldavie" N. Sternberg dans son atelier de lithographie et gravure ou de Bârlad - La Librairie de Petroff), peut être de Bucarest (l'atelier de Radivon et Carapati).

Les insignes sont aussi les ouvrages du même graveur, celui qui a travaillé aussi les médailles, ou à un autre. En ce qui concerne l'insigne du Cercle des chasseurs de Bârlad, celle-ci est, probablement, l'ouvrage de la Maison Huguenin Frères de Le Lôle, Suisse.

L'auteur suppose, que par suite de certains éléments spécifiques, les sociétés des artisans présentées ont été des sociétés massoniques (fait exception "La Société des chasseurs" de Vaslui).

Fig. 1. Insigna fondării Societății „Meseriașul”
Bârlad în iunie 1888.
*L'insigne de la fondation de la Société „L'Artisan”
de Bârlad, juin 1888.*

Fig. 2. Medalia comemorării la 2
iunie 1913 a 25 ani de la în-
te-meierea Societății meseriașilor și
comercianților români din Bârlad;
Avers, Revers.

*La médaille de la commémoration
des 25 années de la fondation de la
Société des artisans et des com-
merçants roumains de Bârlad, 2 juin
1888-1913: Avers, Revers.*

Fig. 3. Insigna Societății de ajutor mutual „Sprijinul”
din Bârlad, 1910.
*L'insigne, La Société de l'aide mutuel „Le soutien”
de Bârlad, 1910.*

Fig. 4. Insigna Cercului vânătorilor din Bârlad,
<1930>.
L'insigne du Cercle des chasseurs de Bârlad,
<1930>.

Fig. 5. Insigna întemeierii Societății „Valea Racovei” a meseriașilor și comercianților români din Vaslui la 1 iunie 1897.
L'insigne de la fondation de la Société des artisans et des commerçants roumains de Vaslui, „La Vallée de Racova”, 1 juin 1897.

Fig. 6. Medalia aniversării a 10 ani de la întemeierea Societății „Valea Racovei” și a inaugurării localului acestei societăți, 11 iunie 1907; Avers, Revers.

La médaille de l'anniversaire des 10 ans de la fondation de La Société „La Vallée de Racova”, et de l'inauguration de l'édifice de cette société. 11 juin 1907: Avers, Revers.

Fig. 7. Insignă de membru al Societății vânătorilor din Vaslui, sfârșitul sec. XIX.

L'insigne de Membre de La Société des chasseurs de Vaslui, fin du XIXe, siècle.

